

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

CHP'nin bir yenileşme sorunu olup olmadığı başlı başına bir tartışma konusudur. Çünkü, parti yönetimine göre, CHP'ye göreli bir seçim başarısı kazandıracak bir süreç yenileşme olarak sunulabilir. Onun

dışında CHP temel iddiaları ve ülkeleriyle toplumda bir kez daha yükselen bugünkü ulusçu-modernleşmeci mantıkla örtüşmektedir ve bu da daha ileri bir dönüşümü gereksinmemektedir.

Bu anlayış önemli ölçüde sosyal demokrasinin son birkaç yıldır Avrupa'da yaşadığı başarısının altındaki öğelerin kavranamamasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'deki sosyal demokrasi bugünkü gelişmeleri sağ bir açılım mı, sol bir açılım mı olarak yorumlayacağını bilememektedir. O nedenle de yeni bir ideoloji üretimine girişmekten kaçınmakta, bunun şu sıralar gelişen ana eğilime ters düşeceği endişesini taşımaktadır. Öylelikle de yenileşme denilen şey bir söylem ve biçim olgusu haline gelmektedir.

CHP ve yenileşme

Elbette parti için yenileşmenin ürkütücü bir yanını da CHP'nin köklerinden kopmasına dönük kaygı oluşturmaktadır. CHP'nin sembollerinden, geleneksel söyleminden vazgeçmesi hiç olmayacak bir şey gibi görünmektedir. Burada iki şey söylenebilir, İlki, aslında 1965-1972 çıkışında CHP kendi geçmişiyile bir ölçüde hesaplaşmıştır. Belki altı oku reddetmemiş, ama bir redd-i miras tartışması yapmıştır. Bütün kısırlığına ve kendisini yeniden bugünkü çizgiye bağlayacağı daha o günden belli kısıtlamalarına karşın o günkü atılımın eleştirel boyutunun bugünkü kabul çizgisinden daha ileri olduğu iddia edilebilir. İkincisi, büyük gövde sol partilerin tümünde buna benzer sorunlar yaşanmıştır. Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin tarihinde birkaç kez yaşadığı dönüşüm hareketi de, İngiltere İşçi Partisi'nin birkaç yıl önce başlattığı gelişmeler de o partilerin tarihleriyle bir hesaplaşmayı yansıtmıştır. Alman Bad Gotesberg programının öğeleri de İngiltere İşçi Partisi'nin kamu mülkiyetini öngören '4. maddeyi' kaldırması da CHP'nin altı okuyla yüzleşmesinden daha kolay bir girişim olarak görülmemelidir. Aynı şekilde tek parti geçişinin

1970'li yıllarda reddedilmesi de o derecede kolay değildi. Ne var ki, sonuçları belli bu atılımların vazgeçilmez bir koşulu olduğunu unutmamak gerekir.

Her ciddi parti içi, ideolojik dönüşüm bir ciddi toplumsal dönüşüme tekabül eder. Oysa Türkiye'de bugün CHP yönetiminin de, muhalefetinin de henüz göremediği ve eklemelenemediği olgu budur. Türkiye'de bugün sosyal demokrasi hangi ya da nasıl bir tabana oturacağını, hangi sınıfsal yapıyla bütünleşeceğini bilememektedir. O bütünleşmenin sosyo-ekonomik ve ideolojik ölçütleri henüz sindirilememiştir. Türkiye geleneksel olarak sürdürdüğü merkez sağ eğilimleri bugün de korumakta ve ciddi bir sol açılıma uzak durmaktadır. Oysa ekonomi de, toplumbilim de böyle bir değişimin başlatılabileceğini göstermektedir. Böylesi bir durumda yeterli hazırlığı olan bir partiye düşen toplumu bu dönüşüme hazırlamak, gerekirse kendi tabanını yeniden yaratmaktır. Elbette bu dönüşümün parti içinden olmasında bir sakınca yoktur; çünkü o ivme biçim sorununu da, söylem sorununu da, onlara bağlı her türden muhafazakârlığı da doğallıkla aşacaktır.